

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Nomen Deus, nisi ei aliquid addatur, semper supponitur pro indiuiduo
concreto Deitatis. c. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

atque Deus penitus pro persona supponitur, ut paulo antea dicebamus.

Verum in symbolo vox, *genitum*, per se posita videtur, ut de filio hac tria distincta confiteamur, primo esse Deum de Deo; secundo, esse genitum, tertio, non esse factum. Nam sine voce, *genitum*, filium appellare solet Ecclesia Deum de Deo, & similia. Sic enim in Breuiario Romano in festo sancti Laurentij in prima antiphona secundi nocturni ad matutinum dicitur, *Beatus Laurentius orabat dicens, Deus de Deo, miserere mihi seruo tuo*, & Ioannes Maxentius in confessione catholica fidei versus medium, *que est in 5. tomo Biblioth. sacre*, ut probet Christum dici posse vnum ex Trinitate absque deitatis diuisione, ita ait, *Quod si Deum ex Deo dicere, diuisionem non facit diuinitatis, presertim cum vna sit diuinitas Trinitatis, multo magis vnum ex Trinitate dicere diuisionem facit Trinitatis*, docuit igitur id, quod proxime dicebamus nimirum non esse necessariam diuisionem deitatis: ut dicatur Deus de Deo, quasi sit alius à quo, & alius qui ab alio: de eodem enim Deo dicimus, *Deus de Deo*.

Quinimo etiam nominibus essentialibus abstractis Ecclesia solet explicare hanc originem vnius personæ ab alia absque vlla diuisione deitatis, & proprietatis essentialis; ut inde manifestum sit non tantum ratione termini notionalis adiuncti, sed etiam absolute posse dici Deum de Deo. Nam in hymno ad matutinum ferie tertiæ idem Breuiarium sic habet, *consors paterni luminis, lux ipsæ, lucis & dies*, ubi filium appellat lucem lucis, id est, lucem de luce, sicut in symbolo lumen de lumine. Et iterum in hymno ad laudes secundæ ferie, *lux lucis & fons luminis*. Accedit Gregor. Nyssenus, qui in opusculo de differentia nature & hypostasis, non longius à fine, ita scribit, *& ob id non est dicendum, aliam esse gloriam patris, aliam filij: quoniam non dixit Apostolus, qui cum sit gloria de gloria (quantum veritas ita se habet) ergo concedit filium secundum veritatem esse gloriam de gloria*. Et August. 15. de Trinit. cap. 14. filium vocat lumen de lumine, sapientiam de sapientia, essentiam de essentia, nullo alio termino notionali addito: non quia sit duplex sapientia, & essentia, & vna sit ab alia; sed quia sit vna persona, quæ essentiam, & sapientiam ab alia habet, & quia quævis persona diuina dicitur sapientia & essentia, ideo dicitur filius sapientia de sapientia: essentia de essentia. Denique, cum Concilia, & Patres commemorati disp. 139. cap. 3. Patrem appellent fontem deitatis, quid mirum, si deitatis de deitate, & Deus de Deo, nullo addito syncategoremate notionali, ab eis dicitur? In eundem sensum locum essentiam voluntas diuina genuit voluntatem, ostendimus infra art. 5.

Denique, cum dixit Paulus Regi autem seculorum *Deum*, multo melius pro indiuiduo concreto deitatis supponitur, cum nullus terminus notionalis ibi aliquo modo addatur. Ceterum, cum S. Tho. *Deus*, pro tribus personis simul, sic debet intelligi, non quia nomen, *Deus*, eo loco proxime significet tres personas, sed quia concretum deitatis, pro quo proxime supponitur, est commune tribus personis, & de illis vere dicitur, quidquid de indiuiduo illo prædicatur. Additur autem vox illa, *soli*, ut asquez, in 1. p. Tom. 2.

non ut significemus Deum solitariū esse, aut solū, ut verum Deum, & immortalem ab aliis falsis & moralibus separemus, & illi, non aliis gloria deferamus, iuxta ea, quæ notauimus disp. 13. 1. c. 4. Miror tamen, cur S. Tho. dixerit in ea propositione, *Deus creat*, nomen, *Deus*, supponi pro natura, hoc est, pro indiuiduo Deitatis, & non pro personis: siquidem etiam personæ vere dicuntur creare, nam quod additur particula, *soli*, quæ nō excludit personas diuinas, parum refert. Eodem namque modo supponi videtur, *Deus*, in hac propositione *soli Deus creat*, & in hac, *Deus creat*: & vox, *soli*, non excludit personas. In ea etiam propositione, *Deus spirat*, *Deus* supponit pro concreto deitatis propter eandem rationem. Sed quia spiratio per se provenit à duobus suppositis iuxta notata in disput. 150. cap. 2. ideo dixit S. Tho. supponi nomen, *Deus*, in ea propositione pro personis. Quod alia ratione dicere potuit, quam de illa propositione, *soli Deo honor & gloria*: accipit enim suppositionem S. Tho. pro ea parte significationis, ratione cuius redditur vera propositio: sicut dixit in ea, *Deus generat*, nomen, *Deus*, supponi pro persona Patris, at in illa, *soli Deo honor & gloria*, cum gloria deferatur tribus ratione vnius essentia, aliam rationem esse suppositionis. Ego tamen absolute dicere supponi, nomen, *Deus*, pro concreto deitatis, si non addatur syncategorema: etiam si id, quod enunciat de Deo, personis conueniat.

Id quod hæcenus diximus de nomine, *Deus*, supponi videlicet pro indiuiduo concreto deitatis, etiam, quando ponitur terminus notionalis, qui non est syncategorema illius, intelligi etiam debet in aliis propositionibus, ubi prædicata naturæ humanæ de Deo prædicantur per communicationem idiomatum. Idem quæ de nomine, *homo*, quando de illo prædicata naturæ diuinæ enuntiamus, ut in tertiam partem S. Tho. q. 16. art. 3. fusi probabitur. Nunc autem hac vnica ratione ex superioribus deducta monstratur.

Si duæ personæ diuinæ duas assumerent humanitates, nec eodem loco, nec eodem tempore patenterentur, non liceret dicere, alius Deus hic patitur, quam ibi, alius nunc, quam antea: sed dicere deberemus, idem Deus nunc & antea, hic & alibi patitur: ergo nomen, *Deus*, pro indiuiduo concreto supponitur, non pro persona habente deitatem. Sic enim deberemus dicere, alius Deus patitur hic, quam ibi, nunc quam antea, quod est absurdum. Contra etiam, si vna humanitas à tribus assumeretur, non diceremus, alius homo patitur, sed vnus & idem; cum tamen esset alia, & alia persona habens humanitatem. Quando vero S. Tho. & alij affirmant, nomina hæc concreta naturarum in illis prædicationibus, cum ponuntur ex parte prædicati, supponi pro natura, ex parte vero subiecti pro persona, videntur usurpare suppositionem nominis, non pro tota latitudine significationis, sed pro ea parte duntaxat ratione, cuius vera redditur propositio, ut eo loco latius dicemus. Et quamuis de naturis abstracte significatis mutuo non enuntientur voces earum, de illis tamen concrete significatis recte enuntiat, ut ibidem dicemus; quia nominibus concretis connotatur suppositum, in quo conueniat naturæ, ut ibidem explicabitur.

Verum contra hanc doctrinam obiicit aliquis Damas. libr. de fide cap. 4. in principio, ubi sic Damas. dicit.

31.

32.

33.

dicit, illud itaque aduertendum est, quod diuinitatis & humanitatis vox essentias, seu naturas indicat: at Dei & hominis vocabulum, tum de natura vsurpatur, quemadmodum cum dicimus, deus est substantia capium omnem fugiens, & vnus est deus; tum etiam de personis; nimirum eo, quod specialius est generalioris nomen suscipiente, vt cum scriptura ait, propterea vnxit te deus, deus tuus, &c. sentit igitur aliquando nomen, deus, supponi pro persona aliqua: Idem asserit Nicetas libr. 3. Thesauri cap. 37. Respondeo, Damascenum, & Nicetam solum docere voluisse: nomen, deus, accipi pro persona, non quia coarctetur eius significatio semper, sicut cum additur aliquid notionale syncategorema: sed quia eo non addito, aliquando de Deo enuntiamus ea, quæ illi conueniunt ratione alicuius personæ: sicut ibidem ait, nomen, quidam homo in terra Hus, poni ab scriptura pro Iob, non quia sic positum absque alio significato personam aliquam determinate, sed quia de quodam homine terræ Hus recte dicuntur, quæ Iob conuenire videmus.

Tandem ex dictis sequitur, lapsum fuisse Capreolum in primum distinctione 4. questione 1. art. 3. in solutione 2. & 3. & vltimi argumenti Aureoli, cum inquit, nomen, deus, semper supponi pro natura distincte, & proprie & semper etiam pro persona supponi; aliquando quidem distincte, cum additur terminus notionalis, vt deus generat, aliquando indistincte, cum non additur terminus notionalis. Impugnat autem Capreolum Caietanus in hoc articulo tribus rationibus, ex quibus hæc sufficiat. In hac propositione deus non generat, vel nomen, deus, supponitur pro persona aliqua distincte, vel pro persona confuse; si distincte, vel pro Patre, vel pro Filio; non pro Patre, vt c. 3. contra Canariensem probatum manet; non pro Filio; quia esset vera propositio; ergo pro persona confuse. Hoc autem, præterquam quod falsum est, quia esset etiam vera propositio, pro aliqua nempe persona, est etiam contra ipsum Capreolum, quia in ea propositione additur terminus notionalis.

CAPVT VII.

Quid de hac propositione sentiendum sit, deus genuit alium deum.

Alterum, quod superest notandum, est circa aliquas propositiones, de quibus sententiam ferre ex præcedentibus difficile non erit, quarum prima est, deus genuit alium deum, hæc igitur propositio manifeste falsa est, vt docent Hugo de S. Viñt. in summa sententiarum tract. 1. cap. 11. S. Thom. in hoc art. ad 4. Scotus in 1. dist. 4. quest. 1. Durand. quest. 2. ad 2. Gabr. quest. vnic. art. 3. Marfilus in 1. q. 8. art. 3. ad 4. tametsi S. Thom. & Gabriel affirmant, eam verum sensum habere posse, videlicet si nomen, deum, appositue, & vox alium, substantiue sumatur: sic enim sensus est, deus genuit alium, qui est deus: recte autem dicimus alium, quia hoc adiectiuum masculinæ denotat personam, vt disputat. 130. cap. 1. notauimus. Veruntamen hic sensus, & modus loquendi vsitatus non est, nec obstat, quod dixit Christus. Ego rogabo patrem, & alium paraclitum dabit vobis; nam nomen paraclitus: est adiectiuum, & ideo multiplicari potest: sequi enim potest numerum personarum, vt prædictum est disp. 155. c. 8. iuxta quam doctrinam dicimus tres

omnipotentes, & dicere possemus tres paraclitos. Non ergo mirum, si dicat Christus, & alium paraclitum dabit vobis. Atque hinc merito supra de iuramus c. 4. nomen, deus, in ea propositione, denotat deum, non supponi pro habente deitatem, nec idem esse omnino cum illo.

Quocirca secundo dicere potius debemus, deum genuit eundem deum, sic enim non denotatur identitas in persona, sed in natura, quam nomen, deus, significat: vt enim docet Scotus quest. illa 1. ad 1. et Arist. 10. Metaph. text. 12. idē & diuersum, aut aliud sine vilo medio opponuntur, ac proinde quicquid non est aliud ab aliquo, est idem cum illo: ergo si deus genuit deum, & non alium deum, consequitur genuisse eundem deum.

Tertio omnes Doctores citati recte notant, non esse veram hanc propositionem, deus genuit deum, quia pronomen reciproci, se, denotat identitatem suppositi generantis & geniti; ac proinde tollens omnem distinctionem, tam ex parte naturæ, quam suppositi, falsam reddit propositionem siquidem, vt deus dicatur generare deum, saltem suppositorum distinctio necessaria est. Quare neque in humanis, neque in diuinis dicturaliquis generare seipsum. Sed hinc non licet colligere, ergo deus genuit alium deum, eo quod si non genuit se deum, generare debuit alium deum: siquidem idem & aliud sine medio opponuntur: hoc igitur non recte colligi probat Durand. quia licet idem, & diuersum seu aliud sine medio opponatur, id tamen intelligitur, si referantur ad idem, hoc est, aut solum ad essentiam, aut solum ad personas si autem ad vtrumque simul, non possunt sine medio opponi, & diuidere ens; atque nomen, deus, in hac propositione, deus genuit deum, tam ex parte subiecti, quæ ex parte prædicati supponitur pro persona, & essentia simul: atque idcirco (inquit) nec dicere possemus, deus genuit deum, quia tollimus distinctionem personarum; nec, deus genuit alium deum, quia tollimus essentiam vnitatem. Ex quo etiam inferat, nec dici posse, deus genuit alium deum, neque eundem deum, quia idem lequitur absurdum.

At certe friuola est ratio durandi, nam nomen, deus, vt hæcenus probatum est, plane supponitur pro indiuiduo concreto naturæ. Quare, sicut non licet dicere, genuit alium deum, quia diuisionem naturæ significamus, sic etiam licet dicere, deus genuit eundem deum, quia solum indentitas naturæ significatur. Imo licet dicere, deus genuit alium deum, in quo solum indentitas naturæ significatur inter genitum & genitorem: particula vero se, non confundit personas, sed denotat identitatem deitatis in Deo genito cum persona generante, cum qua reuera filius idem deus est. Verum cum dicemus, deus genuit se deum, significamus eandem personam se ipsam genuisse: id enim denotat particula, se. Quare & Hugo de S. Viñt. in eo allegato existimat, dici non posse, deus genuit alium deum, neque deus genuit se.

Explicat autem dupliciter S. Thom. in hoc articulo ad 4. August. in epist. 66. quæ est ad Maximum, cum asserit, deum Patrem genuisse alterum deum. Inquit igitur, aut pronomen, se, esse in calum ferendi, & sensus est, genuit alterum de se, quod significatur personarum distinctio: aut esse in calum accusandi, & ita facere simpliciter relationem: et enim solum indentitatem naturæ, non personæ, &

Nicetas.

34.

Capreol.

Caiet.

35.

Hugo Viñt.
S. Thom.
Scotus.
Durand.
Gabriel.
Marfil.

Ioan. 14.